

Nr 161.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ökning av fonden för att underlätta åstadkommandet av bibanor inom vissa delar av riket; given Stockholms slott den 19 juni 1914.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att besluta

dels att den för att underlätta åstadkommandet av bibanor inom västra delarna av Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län samt delar av Bohuslän och Dalsland av riksdagen beslutade lånefonden skall ökas från 8,000,000 kronor till 12,000,000 kronor på det sätt, att under vartdera av åren 1917 och 1918 avsättas ytterligare 2,000,000 kronor, dock så att belopp, som ej blivit till utgående under ett av dessa år anvisat, må för ett efterföljande år disponeras, med rätt för Kungl. Maj:t att från denna fond anvisa statslån till understödjande av nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, om vilka här är fråga,

dels ock att de för åtnjutande av lån från ifrågavarande fond hittills föreskrivna villkor och bestämmelser skola gälla även för lån ur den sålunda ökade fonden.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 19 juni 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet von Sydow anförde:

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition beslöt 1911 års riksdag, att för att underlätta åstadkommandet av bibanor inom västra delarna av Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län samt delar av Bohuslän och Dalsland skulle bildas en lånefond av 5,000,000 kronor att avsättas under fem år från och med år 1912 med 1,000,000 kronor årligen, dock så att belopp, som ej blivit till utgående under ett av dessa år anvisat, finge för ett efterföljande år av samma femårsperiod disponeras, med rätt för Kungl. Maj:t att från denna fond anvisa statslån till understödjande av nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, om vilka här är fråga. Såsom en följd av nämnda beslut beviljades ock av samma riksdag för avsättning till berörda fond ett anslag för år 1912 av 1,000,000 kronor.

Då min företrädare i ämbetet år 1912 hemställde till Kungl. Maj:t att föreslå riksdagen att för år 1913 för avsättning till fonden upptaga ett belopp av 1,000,000 kronor, omnämnde han tillika, att ansökningar redan inkommit om lån för tre bibanor med en beräknad byggnadskostnad om tillhopa 12,108,000 kronor, samt att fonden således syntes hava att fylla ett starkt känt behov.

Vid 1912 års riksdag framlade sedan enskilda motionärer förslag om ökning av fonden med 2,500,000 kronor.

Statsutskottet yttrade härom, att, ehuru utskottet ej kunde fördölja för sig, att högre belopp inom en nära framtid torde vara erforderligt, utskottet ansåge sig ej på grund allenast av i motionerna föreliggande utredning böra föreslå anslagssummans höjande, så mycket mindre som, om Kungl. Maj:t funne höjning vara erforderlig, framställning härom torde komma att av Kungl. Maj:t göras hos riksdagen.

I enlighet med utskottets hemställan blevo motionerna av riksdagen avslagna, och anvisades för ändamålet i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag allenast ett belopp av 1,000,000 kronor för år 1913.

Med föranledande därav, att vid 1913 års början ansökningar om statslån ur ovannämnda lånefond ingivits för järnvägar, vilkas anläggningskostnader beräknats till ett sammanlagt belopp av ej mindre än 18,869,000 kronor, föreslog Kungl. Maj:t i den till 1913 års riksdag avlåtna statsverkspropositionen, dels att fonden måtte ökas från 5,000,000 kronor till 8,000,000 kronor på det sätt, att under tre år från och med år 1914 skulle avsättas ytterligare 1,000,000 kronor årligen, dock så att belopp, som ej blivit till utgående under ett av dessa år anvisat, finge för ett efterföljande år av samma treårsperiod disponeras, med rätt för Kungl. Maj:t att från denna fond anvisa statslån till understödjande av nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, om vilka här är fråga, dels ock att de för åtnjutande av lån från den av 1911 års riksdag beslutade fonden föreskrivna vilkor och bestämmelser skulle gälla även för lån ur den sålunda ökade fonden, samt att för avsättning till fonden i riksstaten måtte för år 1914 upptagas ett belopp av 2,000,000 kronor.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag blev av riksdagen bifallet.

I anslutning till detta riksdagens beslut om ökning av fonden föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen av den 14 januari 1914 riksdagen att för avsättning till nämnda fond i riksstaten för år 1915 upptaga ett belopp av 2,000,000 kronor.

Detta ärende blev emellertid ej av årets första riksdag behandlat före dess upplösning, och har Kungl. Maj:t därför i statsverkspropositionen den 14 nästlidna maj ånyo gjort enabanda framställning.

Emellertid är intresset för tillgodoseende av de västra gränstrakternas kommunikationsbehov statt i allt livligare tillväxt, ett intresse som tagit sig uttryck i åtskilliga ansökningar om koncession å bibanor uti ifrågavarande delar av riket, i sammanhang varmed framställningar gjorts om bidrag från ifrågavarande fond till dessa banors anläggande.

Enligt vad jag inhämtat, finnas för närvarande på remiss hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansökningar om statslån ur fonden för följande järnvägar, vilkas anläggningskostnader beräknats till nedan angivna belopp:

		Beräknad kostnad
Ålvdalen—Särna	kronor	2,572,000
Limedsforsen—Särna	»	4,000,000
Bengtsfors—Åmot	»	6,540,000
Smedberg—Ed	»	3,900,000
Skee—Ed	»	4,800,000
Edebäck—Slättne	»	2,861,000
Summa kronor		24,673,000

Än ytterligare framställningar om lån ur fonden torde emellertid vara att förvänta under den närmaste tiden. Till Kungl. Maj:ts prövning och avgörande föreligga nämligen för närvarande ansökningar om koncession å, förutom nu uppräknade bananläggningar, åtskilliga andra järnvägar, vilka samtliga äro avsedda att tillgodose Dalslands och västra Värmlands samt övre Dalarnes kommunikationsbehov. Vissa av dessa ansökningar avse alternativa sträckningar, som tydligtvis icke samtidigt kunna komma till utförande. Hur än dessa kommunikationsfrågor komma att lösas, läser man dock redan nu kunna förutse, att, såvida ej vissa av här avsedda traktens kommunikationsbehov skola åsidosättas, bidrag från statens sida i form av lån ur ifrågavarande fond komma att krävas med belopp, som tillhopa skulle icke oväsentligt överstiga fondens tillgångar i dess nuvarande storlek.

Det synes därför angeläget, att redan nu, innan Kungl. Maj:t går att träffa avgörande i anledning av närmast föreliggande koncessionsansökningar, beslut fattas om ökning av den ifrågavarande fonden, så att en byggnadsplan för längre tid framåt kan uppgöras. Det i sådant avseende erforderliga beloppet synes lämpligen kunna bestämmas till 4,000,000 kronor, varigenom fonden skulle komma att uppgå till 12,000,000 kronor; och läser ökningen böra ske på sådant sätt, att ytterligare 2,000,000 kronor avsättas under vartdera av åren 1917 och 1918.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att besluta

dels att den för att underlätta åstadkommandet av bibanor inom västra delarna av Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län samt delar av Bohuslän och Dalsland av riksdagen beslutade lånefonden skall ökas från 8,000,000 kronor till 12,000,000 kronor på det sätt, att under vardera av åren 1917 och 1918 avsättas ytterligare 2,000,000 kronor, dock så att belopp, som ej blivit till utgående under ett av dessa år anvisat, må för ett efterföljande år disponeras, med rätt för Kungl. Maj:t att från denna fond anvisa statslån till understödjande av nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, om vilka här är fråga,

dels ock att de för åtnjutande av lån från ifrågasvarande fond hittills föreskrivna villkor och bestämmelser skola gälla även för lån ur den sålunda ökade fonden.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Henrik Nissen.
